

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 52.

V Ljubljani, v četrtek 24. decembra 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrlet 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg števil. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

V slovo!

Današnja številka „Slovenskega Lista“ je zadnja. Osem let je stal „Slovenski List“ v vrstah slovenskega časnikarstva, vedno je deloval z najboljšimi nameni za blagor narodov.

Ko smo pred osmimi leti razvili svoj program, povdarjali smo, da je naš narod demokratičen, da je vsa sila, katera nas oživlja, krepki, v ljudstvu in da si brez celokupnega ljudstva ne moremo misliti splošne vzajemne organizacije. Rekli smo takrat, da hočemo zastopati vse sloje našega naroda, nižje in najnižje, torej tiste, kateri so tlačeni in uživajo najmanj državljanskih pravic. Te, smo rekli, hočemo okrepiti, da bo ves narod močen.

Cujmo še dalje naš program: „Braniti nam je vse tradicije in svetinje, vsled katerih se je naš narod ohranjal. Proti krivicam, katere se gode našem jeziku bomo nastopali, slovenski ponos bomo širili v vse slojeve naroda.“ V programu „Slovenskega Lista“ smo povdarjali, da smo Slovenci veren narod in da nam je svet verski čut. V bran se hočemo postaviti zoper vsako korupcijo, naj prihaja od koderekoli in sploh bomo urejevali vse svoje delovanje na vsakem polju po strogo krščanskih načelih.

V tem smislu smo hoteli združevati, a ne razdruževati. Mi smo ostali ves čas na svojem programu. Stali smo na slovanskem stališču, zvesti načelu izraženem v prvi številki „Slov. Lista“: „Cele legije jih je, ki so naši somišljeniki, a nimajo državljanskih pravic, da bi mogli z nami vplivati na zakonodajstvo, a ostali so zopet vključeni v težke okove gospodarske

bede. Oboje je treba povzdigniti iz brezpravja“. Zato smo se še v svojem programu postavili na stališče splošne in direktne volivne pravice.

Mi smo se držali dosledno svojega programa, zato ni čuda, če smo prišli večkrat v konflikt s starikavo stranko, ki je v zvezi z Nemci zgubila svoje slovanske, pa tudi vse ljudske težnje. Katoliško narodna stranka pa se je tekom let očitno preorganizovala, vedno bolj se je pomlajevala in danes stoji ona v prvi vrsti v borbi za vse one točke, ki so bile razvite tudi v programu „Slov. Lista“.

„Slovenski List“ obratno ni mogel zadnji čas vsled tiskovnih odnošajev razvijati one živahnosti in one odločnosti, katero lahko razvija „Slovenec“. Lahko rečemo, da imamo sedaj v „Slovencu“ dnevnik, da si boljšega želeli ne moremo. Zato je postal „Slovenski List“ nepotreben, ker ga povse nadomešča sedaj vrlejši in močnejši tovariš, ki si je poleg tega pridobil po vseh slovanskih krajih tako izborne zveze, da je sedaj res najboljši dnevnik na jugu.

Ko se danes poslavljamo od svojih cenjenih naročnikov in somišljenikov ter se jim zahvalujemo za vso dosedanjo poštrevost, prosimo jih, naj se oprimejo „Slovenca“. Naročajte in podpirajte „Slovenca“, ki bo storil vse, da postane res glasilo vsega slovenskega naroda in pravega slovenskega programa.

Dnevnik „Slovenec“, ki izhaja vsak dan ob 6. uri zvečer, velja:

Po pošti prejemam:

za celo leto naprej	26 kron	— vin.
„ pol leta „	13 „	— „
„ četrt „	6 „	50 „
„ mesec „	2 „	20 „

V upravništvu prejemam:

za celo leto naprej	20 kron	— vin.
„ pol leta „	10 „	— „
„ četrt „	6 „	— „
„ mesec „	1 „	70 „

Naročnino in inerate sprejema upravništvo v Katoliški tiskarni, Kopitarjeve ulice števil. 2. Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo. — Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah števil. 2.

Kdor se sam ne more naročiti, dobi naj par somišljenikov, ki se skupno naroče na dnevnik. Čitanje dnevnika je dandanes neobhodno potrebno.

Tistim, ki bi pa nikakor ne mogli naročiti se na dnevnik, smo pa preskrbeli, da se naroče lahko na tedensko sobotno izdajo „Slovenca“, kateri znaša naročnina 7 kron na leto. Tako dobi za eno krono več gradiva, nego so ga dobili za 8 kron v „Slovenskem Listu“. Sobotna izdaja „Slovenca“ bo v tem oziru primerno prirejena. Naročniki „Slov. Lista“, ki niso še naročeni na „Slovenca“, dobi današnjo številko „Slovenca“ na ogled. Dotični številki „Slovenca“ je pridejana položnica, katero naj blagohotno izpolnijo bodisi z naročnino za dnevnik, bodisi za tednik. Plačuje se naprej. Vsak naj pripiše ali se naroča, na dnevnik ali na tednik.

Združimo se torej okoli „Slovenca“. V boju za pravice slovenskega ljudstva ni treba, da bi cepili moči. Naprej z geslom: Bog in narod!

Uredništvo „Slovenskega Lista“.

Morska pesen.

Spisala Miroslava.

Morje, krasno sinje morje se razgrinja pod menoj v tistem mraku, ki že objema Vetrinac in druge gore, dočim se vrh Učke še malo svetleje črta na modrikastem nebu.

Mrak, tihi mrak; na nebu zamigljavajo zvezdice; morje pljuska enakomerno ob pečine, v daljavi pa izginja belo jadro barčice.

A skoraj zakrije vse tmina; skoz njo žare le luči na obrežju v hišah mesteca Ika in velika rudeča luč svetilnika v reškem zalivu.

Skozi nočno tihoto doni tožna pesen delavcev, ki gredo iz kavi (kamenolom) in se polagoma zgubi v daljini.

Vse tiho.

Sledi mi v lepo luko mesteca Ika; glej, tu se sučejo možje in žene, tu čuješ vpitje, smeh in kletev, ker naš Kostavac rad zakolne.

Eni odvezujejo male barke, drugi razpenjajo jadra, žene nosijo butare dračja v barke, otroci pa svetijo z bakljami.

V barke vlečejo tudi velike ribje mreže, železne lestvice in — brez česa se Kastavec nikdar na pot ne poda — čutaro vina in pinko kruha. Napravljajo se na lov na sardele, katere love običajno po noči.

Lestve, katere so s seboj prinesli, vbodejo

v barke in pritrdijo, da stoje vodoravno nad morjem.

Na to nalože dračja in ga zakurijo; zasveti se daleč po morju — in radovedne ribice prihite ogledat. — Pa mreže v rokah krepkih ribičev so že razpete, radovedne ribice se zamotajo vanje in skoraj mrgoli v barki vse polno drobnih in neznatnih ribic.

Star mož, pristen ribič, rujavega obraza, odprte srjace, zavihanih rokavov in hlačnic, se ozira na morje, katero šumi in vzdiguje belkaste valove, se ozira na jadra, v katerih se igra potuhnen veter, kojega imenujejo Kostavanci „liamontana“.

„A če je Mate?“ doni vprašanje iz barke, stoječe tik njegove, v kateri odvezuje jadra in vesla mladenič, iskrih oči, kodraste glave, znan po celi Kostavščini pod imenom „lepi Matič“. Kadar on gre skozi vas, se odpirajo okna in skozi grme rožmarina, klinčkov in duhtečega bosiljaka, gledajo za njim črne oči, zagorelih kastavskih deklet; saj je Matič ljubljene vseh; nikdo ne zna tako plesati, nikdo ne tako igrati na tamburico, kot „lepi Matič“.

In kadar je stal v nedeljo praznično oblečen pred cerkvijo, kako so zarudevala mimoidoča dekleta.

Lepe šopke imajo rožmarina in bosiljaka, pa Matičev šopek je najlepši; nataknila mu ga je stara mati, doslej njegova edina ljubezen, in

za njo veličastno morje, brez katerega ne bi mogel živeti.

V barko mu meče dračja slabotna, sivolasa žena v žalni obleki; nabrala ga je po Lisini gori, prinesla ga na hrbtnu z velikim trudom in zraven še pletla nogavice svojemu edinemu sinu. V Kostavščini je običaj, da ne nosijo breme možje, marveč le žene in sicer na hrbtnu.

„A če je Mate“, ponovi mati skrbno sinovo vprašanje staremu ribiču.

„Ova tiamuntana mi ne pijaža“, odgovori le-ta v njih divnem narečju, ki je zmes hrvatskega, slovenskega in italijanskega jezika, „purriše duva“. (Ta veter se mi ne dopade, preveč močno piše.)

„Niš zato“, reče brezbrizno in vzame lestve iz rok matere, na bregu stoječe.

„Niš, dokler smo doma“, odgovori Mate, „ali jas nam, ako nas stigne tempešta. Deset let je od tega, odšlo nas je dosti na lov, a vrnilo smo se samo trije“.

„Nestalo je takrat tvojega otca, dragi Matič“, je jela jokati Matičeva mati in se sedla na kamen, ob katerega privezujejo barke.

V tem se zasliši petje in več deklet pride na obrežje; zagorele, temnooke Kostavke so v žive barve oblečene, ljubijo namreč zelo žive barve, ples in petje. V rokah imajo šopke in jih pomečejo v Matičev čoln.

Sijajen shod katoliško-narodne stranke v Žužemberku dne 13. decembra 1903.

Triumf.

„Narodno-napredna stranka gre od triumfa do triumfa“. Tako nekako je pisal „Slov. Nar.“, ko je Tavčar napravil tu na Dvoru majhen shodič o priliki državnoborskih volitev. Kak triumf je to bil, je Tavčar še le spoznal po volitvah in je to svoje spoznanje razkril na njemu pristojen način z besedami: „Žužemberk se je po . . .“ Ker torej liberalci ne vedo kaj je triumf, naj bi prišli preteklo nedeljo na tukajšnji shod katoliško-narodne stranke, kjer bi vsaj nekaj pojma dobili o njem, zakaj ta shod je bil res pravi triumf za dr. Šusteršiča in dr. Kreka, ki sta poročala na shodu.

Treba je pomisliti, da so pota sedaj slaba, grda, da smo sredi decembra, ko je takoj noč. In kljub tem neugodnostim se je zbralo na tem shodu nad 800 volivcev, ki so napolnili velik hodnik v župnišću in pa nekatere postranske prostore. Razun velike domače občine so bili tu še zastopniki sosednih občin Zidovec, Ambrus, Dobrnici, Dvor, Zagradec in Krka. Tudi župani iz okolice so prišli v veliki večini. In če je kdo gledal to gosto množico, ki je prišla od blizu in daleč, kako pazno posluša, kako pritrjuje govornikom, kako odobrava nastop naših poslancev v dež. zboru, kako jim kliče, da jih bodo vedno volili, da ne bodo nikdar liberalci postali, kako se zgraža nad postopanjem naših novodobnih nemškutarjev-liberalcev, ki se lepo za podpazduho drug drugega vodě sprehajajo v najlepši edinosti z našimi smrtnimi sovražniki, nemškimi grajščaki; ta je moral pripoznati, da je to triumf za kat.-narodno stranko in da je vsak trud slovensko-nemške zveze v deželi zastoj, da ta nenaravna zveza mora prej ali slej pasti in da to ljudstvo mora dobiti svojih pravic, naj jih še tako skrbno sedanji neopravičeni privilegiranci skrivajo pred njim.

Kdor misli, da bo to ljudstvo odtrgal od njegovih poslancev z žuganjem, da ne dobe podpor, mora biti res grozno naiven. Od te navnosti bi ga brez dvoma ozdravil pogled na naše zborovalce, ki so opetovano jasno povedali, da niso berači, ki se klonajo pred vsakim, pri katerem upajo daru, ampak da so davkoplačevalci, ki zahtevajo svojih pravic.

Koliko nas je?

Dr. Šusteršič otvori shod ob 2¹/₄ uri in se predstavi volivcem, ker še nikdar ni tu nastopil, potem pa preide kar na naš deželni zbor.

„Dal Bog srečo, Matič!“

„Dal Bog minje!“ odgovori Matič in si natakne šopke krog klobuka, da je kakor ženin, ko gre na pir.

Pogleda mati Matiča ovenčanega in nekaj jo stisne pri srcu, hiti k njemu v čoln in ga prosi, naj ne hodi od doma.

„Kaj pa vas je napadlo, mati?“ se smeje Matič. „Doma da bi ostal? Se li Kostavec boji morja? Le pojdite lepo spat, mati, jutri vam prinesem kofu in lepe škodelice iz Reke, ko bom ribe prodal.“

Ponos Kostavke je, ako ima na kuhinjski polici polno lepih škodelic.

Matičeva mati so le s težavo spravili od sina. Na to stopita v čoln še dva moža; primejo za vesla in „Bog“ zadoni iz čolna in raz brega. Ribiči zapoje: „Kod mljetački brodi“ in odpljujejo; njih otožna pesen odmeva po morju in budi spomin na davne čase, ko se je junaški knez Frankopan vojeval z beneško ljudovlado.

Dekleta in mati ter še več drugih so ostali na bregu in čakali, dokler niso v daljavi zagoreli ognji na barkah.

Nekaj časa so še na to stali ob morju ter se počasi pogubili domov.

Le Matičeva mati je ostala na bregu in sledila s paznim pogledom ognjem, kateri so se po morju premikali. Mislila je, da spozna barko v ožega sina in rudeči križ v belem platnu jadra.

Katoliško-narodni poslanci hočejo, da dobi večina ljudstva v deželi tudi večino poslancev v zbornici. — In kje je večina? Gotovo kmetско ljudstvo. Pri zadnjih državnoborskih volitvah je bilo 40.180 kmečkih volivcev, ali okroglo 40.000. Mesta s trgovinsko zbornico pa 4929 volivcev, ali okroglo, če jim še nekoliko navržemo, 5000. Veleposestnikov je pa 90. Torej kmečkih volivcev je 40.000, mestnih in grajščinskih pa 5090. Kaj ne, kak razloček! Po tem računu bi moralo biti kmečkih poslancev 7 osmin, drugih pa 1 osmina, ali kmečkih 31, mestnih in grajščinskih 5. A kako je sedaj. Kmečkih poslancev je 16, mestnih in grajščinskih pa 20. Prosim Vas, kaka pravica je to? Ali ni to grozna v nebo vpijoča krivica? In to krivico mora prenašati naš kmet že 40 let. Skrajni čas je, da se ta krivica odpravi.

Zato smo mi kat.-nar. poslanci stavili predlog, da se ta krivica odpravi in da se da ljudstvu tista pravica, ki mu gre. (Živahno odobravanje in klici: Živijo!)

Kdo je največ vreden?

Toda nasprotna gospoda je bila zelo razjarjena. Sklenila je, da tega nikdar ne dovoli. Pravijo namreč: grofi, baroni, liberalci, ti so imenitnejši in več, kakor pa kmet. — Toda jaz bi si ne upal trditi, kdo ima več v glavi, ti ljudje ali pa kmet. Časih so po smrti odprli glavo kakega takega, ki je mislil da ve več, kakor drugi, pa so našli, da v njegovi glavi ni bilo vse v redu. — To pa rečem: pošten kmet, ki prav gospodari, čevljar, ki zna dobro čevlje delati, krojač, ki zna dobro šivati, je več vreden, kakor kak minister, ki slabe postave dela, ali pa kak uradnik, ki svojo službo slabo opravlja in povrh še ljudem pohujšanje daje. (Klici: Tako je!)

Mi pravimo: Tisti je največjega pomena za narod in za državo, kateri opravlja najtežavnejša dela. In to je gotovo v prvi vrsti kmet. Njegovo delo je eno najtežjih in najpotrebnejših. Brez kmeta bi vsi drugi ne mogli živeti.

Kaj pa meščani? Tudi tam se dela. Toda v mestih je ta napaka, da tam ne odločujejo meščani, ki opravljajo težka dela in plačujejo davke, ampak uradniki, ki ne plačujejo niti vinarja deželne in občinske doklade.

Ali je torej prav, da imajo kraji, kjer pa odločujejo uradniki in pa grajščinska gospoda v deželi več pravic, kakor pa kmet, ki opravlja najtežji posel? Gotovo je to krivica! (Klici: Gotovo!)

Kaj sedaj?

Zoper to krivico, zoper ta krivičen red smo mi že lani pričeli odločen boj. (Klici: Tako je prav!) In zoper to krivico se hočemo najodloč-

neje bojevati. Zato izjavljamo, dokler se ta krivica ne popravi, dokler se ne spremeni volivni red, dokler ljudstvo ne dobi pravic, ki mu gredo, in pa večine v zbornici, ki mu gre po vsej pravici, toliko časa ne odnehamo od boja. (Tako živahno odobravanje in ploskanje, da mora govornik prenehati.) Ne gre se za to, kako se bo volilo, ali za našo stranko ali za nasprotno, gre se samo zato, da večina ljudstva ima tudi večino v zbornici. Ne gre se za nič več in nič manj.

In to je tudi potrebno. Ker večina ljudstva nima večine v zbornici, zato se pa tudi za večino nič ne stori, zato je pa tudi tako gospodarstvo v deželi, da ljudstvo pač plačuje doklade, ne dobi pa skoro ničesar nazaj. Zato, ker večina ljudstva nima večine v zbornici, zato so pa tudi postave take, da škodujejo večini.

Liberalci in — zajec.

Za vzgled si vzemimo le lov in pa zajca. Jaz pravim tako: Po vsej pravici sme kmet na svoji njivi ubiti zajca, ker mu je delal tam škodo, kakor sme ubiti kako drugo škodljivo žival (Klic: Gada!) da, recimo, kakor gada. Toda kaka je pa naša postava? Ali to sme storiti? Bog obvaruj! Ako sedaj kmet na svoji njivi ubije zajca, ki mu je delal škodo, ki mu je vzel kruh, ki ga potrebuje zase in za svoje otročice, je po sedanji postavi tožen radi tatvine in tudi obsojen, na čelo mu vžgo znamenje tatu in kot tat mora iti v zapor! — Je-li taka postava pravična? Gotovo ne!

In kdo je napravil ta zakon? Liberalci! In ko se je šlo zato, da se zajcu nekaj pravic vzame, da se lovski zakon preosnuje, so se prav liberalci potegovali za zajca, le nekateri grajščinski poslanci so bili toliko pametnejši, da so glasovali v korist kmeta, tako da je bil sklenjen nov zakon, ki pa še sedaj ni potrjen.

In če hoče dobiti kmet pravico iti na lov, se mu lahko zgodi, da mu oblasti na vse mogoče načine nasprotujejo. Dokaz temu je najnovejši dogodek v Cerkljah na Gorenjskem, kjer se je zoper zanesljivega kmeta tako postopalo, da ni dobil svoje pravice ne pri okr. glavarstvu ne pri dež. vladi, ampak še le pri ministerstvu. In s tem, da se je protipostavno in grdo ravnalo z kmetom, se je hotelo še občino oškodovati.

Država naj plača notarje.

Neka druga stvar, pri kateri so liberalci pokazali, koliko jim je za kmeta, je pa notarijat. Jaz nimam zoper nobenega notarja nič, da, nekatere imam celo rad; ali vendar sem zoper vso to napravo. Preje je bil pač notarijat potreben, ali sedaj v sedanjem času je pa nesmisel. Ali je res potreben eden poseben stan, kateri potrjuje, da je to listino potrdil Jože, a ne Miha. — Ves posel notarjev lahko opravlja kak c. kr.

Ah, kolikokrat je že zrla za njim, ko je pogumni mladenič plovil po razlučenem morju. Veselila se je bogatega plena, dobre kave in lepih škodelic, katere ji donese iz Reke; veselila se je, da ji privede v kratkem nevesto in da bo vživala srečo stare mamice ter mirno počivala na stara leta.

V teh mislih in nadah niti ne zapazi, da se je nenadoma vlegel veter. Tiho šumenje morja jo je kakor zazibalo, nevede je zdrsnila s kamena in zaspala.

Spi in sanja, da je prišel Matič in ji prinesel dosti kave, lepe škodelice. Pa bil je tako čuden, imel je še venec krog klobuka a od klobuka mu je tekla voda. Hoče mu vzeti klobuk, a tu ji reče: „Bog majko“ in ona se zbudi — vsled rjojenja nevihte.

Vsa prestrašena vidi, da leži ob obrežju in da je okrog nje polno jadikajočih vaščanov; dela se dan, ali nebo je sivo-svinčene barve, burja tuli, razburjenega morja valovi pa se besno zaganjajo ob obalo, preplašeni galebi pa letajo s tožnim krikom, naznanjajoč nezgodo . . .

Od bark pa ni sledu! Mogoče, da so si poiskale zavetišča, mogoče da jih je morje vrglo proti krškemu otoku? Kdo ve?

Kod naj li išče materna duša, kar je nji najdražje? Kje naj išče žena roditelja drobnih otrok in nevesta svojega ženina? In to je bilo pred letom dni. In Matičeva mati? V Iki v luki

sede na kamnu in nepremično zre po morju proti Reki ter tako čaka, kdaj se vrne njen sin. A njen sin spava že leto dni v tihih morskih globinah — usodna nevihta pred enim letom je mnogo ribičev pogubila in med njimi tudi Matiča.

„Ni još Matiča?“ jo poprašujejo hudobni otroci.

„E valjda se je zamudil v Reki, doči če i prinesiti mi kavu in škodelice,“ tako se tolaži Matičeva mati in — čaka.

Včasih pa kar ne more razumeti, da je zgubljen sin za njo, in zapoje si:

„Ninoj nenoj, ninoj nenoj,
Spavaj, sinko zlati moj.
Dom neizmerni morje ti je,
Zvezde gledaju v tebe.
Morska deva čarno peva:
Spavaj sinko dični moj!
Razkopuju, razbacuju,
Tam zemljanom dome tihe;
Tvoj je dom tako neizmeren . . .“

Da bi ne skrbeli dobri sosedje za njo, bi ostala tudi po noči zunaj, ne čuti ne mraza ne toplote, le čaka in čaka svojega sina.

Krasno si sinje morje, ko se blesti v solnčnem žaru, ko po tebi plovijo jadra rudeča in bela; krasno si, ko sedi na tvojih valovih jata srebrnih ptic; krasno si — ali vendar me s tožnostjo navdaja, pogled na tebe, ker kdo presteje žrtve tvoje, ti morje neizmerno . . .

uradnik, ki ga plača država. — Zato sem stavil tudi v državni zbornici predlog za poddržavljenje notarijata. A o tej postavi nočejo liberalci nič slišati. Bog ve koliko boja bo še treba proti liberalcem, da bo notarijat poddržavljen, kakor ga je bilo potreba, da se je doseglo pred leti vsaj to, da se listine do 100 gld. lahko privatno legalizirajo.

Deželno gledišče.

Pravijo, da smo mi nasprotniki mest. To ni res! Mi celo želimo, da se mesta gospodarsko opomorejo in če se jim kaj da v gospodarsko korist, nimamo nič proti temu. Pač pa smo zoper to, kar se da za zabavo po mestih.

Sem spadajo v prvi vrsti deželni stroški za naše deželno gledišče. Poglejmo, kako so liberalci v tej stvari gospodarili z deželnim premoženjem, zakaj za gospodarstvo v deželi so odvisni liberalci ne mi, ker oni imajo večino v dež. zboru.

V Ljubljani se je za mestno gospodo sezidalo gledišče. Kaj stane to gledišče deželo, vam povedo nastopne številke.

Leta 1901. je dežela izplačala za gledišče čez 36.000 K. (Klici: Za božjo voljo), leta 1902. čez 28.000 K in za tekoče leto je proračunanih nekaj manj kakor 25.000 K. A to še ni vse. Dežela je to gledišče tudi zidala in to ni bilo zastoj. Vsaj veste, zastoj je le smrt, drugega nič. (Živahno pritrdjevanje). — In koliko se je zazidalo v to stavbo? V njej je zastopana lepa vsota denarja v znesku 337.000 K. In če k temu znesku prištejemo letni prispevek v znesku okroglih 27.000 K, ki reprezentuje lepo glavnicu v znesku 675.000 K, vidimo da leži v deželnem gledišču nad eden milijon kron zakopanih. (Klici: Proč s takim gospodarstvom). Z drugimi besedami: dežela bi smela najeti posojila eden milijon po 4%, in bi s to glavnicu lahko veliko storila za ljudstvo, pa bi denarstveno ne bila na slabšem kakor sedaj. Sedaj pa razsodite sami, je li tako gospodarsvo pametno! (Klici: Gotovo ne!) Ali ga smemo trpeti? Ali naj ga mirno dopuščamo? (Klici: Nikdar ne!)

Dr. Tavčar in njegovi — verniki.

Seveda dr. Tavčar je drugače govoril v Novem mestu svojim vernikom — on ima namreč tudi svoje vernike in liberalci ga imajo nekako za svojega škofa. (Veselost.) Trdil je, da moj račun ni resničen, da sleparim ž njim, češ da nisem v račun vzel tega, kar dobi dežela za oddajo lož, tako da dežela le kakih 6000 K več da gledišču kakor dobi za lože.

Toda Tavčarjev račun je napačen, ne moj. Treba je namreč pomisliti, da imamo dva računa, račun dežele in pa gledališkega zaklada. In ta poseben račun o gledišču nam kaže primanjkljaja leta 1902. 2400 K, leta 1902. 3730 K in za leto 1903. je računanih 290 K, in v tem posebnem računu so dohodki iz prcdanih lož že všteti. Poleg tega pa dobi slov. gledišče 12.000 K podpore in nemško istotako 12.000 K.

4000 plače ima — pa računati ne zna.

Ako je dr. Tavčar v Novem mestu drugače govoril, potem ni govoril resnice. Ako trdi, da dežela doplača le okrog 6000 K gledišču, potem moram reči, da ne zna računati, kar bi bilo pa zelo slabo in sramotno za deželnega odbornika, ki vleče za svojo službo 4000 K plače; ako pa zna računati, potem je pa vedoma neresnico govoril, kar je pa še slabše.

Zabava in reveži.

Videli ste torej, kaj se da za zabavo, za kratak čas mestne gospode. Sedaj pa s temi številkami primerjajte one vsote, katere so se dale revežem, to je onim, ki so bili v resnični potrebi, kar poškodovanci po požarih, po toči, povodnji i. t. d. Ti so vendar v drugačni potrebi, kakor oni, ki se hodijo po glediščih kratkočasit. — Za te reveže izdalo se je l. 1901. 21.000 K (Klici: Sramota! Beračija!), l. 1902. 16.000 K (Klici: Torej še manj), za l. 1903. je v računu 20.000 K.

Je-li to prav, da se samo za ljubljansko gledišče na leto več potrosi, kakor za ponesrečence vse dežele! (Klici ogorčenja.)

Mnogo, a vendar malo.

Iz teh podatkov lahko sprevidite, kako se vlada v deželi. Poglejmo še deželne dohodke in deželne stroške!

Leta 1895. so znašali dohodki nekaj nad 2.000.000 K, letos znašajo že 3.348.000 K, v 8 letih so se toraj povišali za 1.300.000 K. Tega seveda ne dajo liberalci iz svojega žepa, ampak to da ljudstvo po davkih. V teh številkah vidite, kako veliko plača ljudstvo deželi in vendar kako malo dobi ljudstvo od tega denarja nazaj. Ako bi se ta denar obrnil v kmetijske potrebe, bi mi ne imeli nič proti temu. Toda za kmeta se ni ničesar storilo.

Bogatini naj plačajo učitelje.

Kam pa vendar gredo ti ogromni dohodki? Največ gotovo vzame ljudska šola. Le poglejte kako se stroški za šolo množe.

Leta 1895. so ti znašali 353.000 K in lansko leto so že znašali 972.000 K. Narasli so torej v teh kratkih letih za 619.000 K, ali z drugimi besedami, ti so se skoraj potrojili.

Kam pridemo, ako pojde to tako dalje. Mi zavzemamo stališče, da morajo stroški za šolo biti primerni denarni moči ljudstva. Kaj pomagajo najkrasnejše palače sredi raztrganih koč? Pred vsem je treba živeti!

Stroški za šolo so ogromni. Toda ti bodo še narasli. Liberalci zahtevajo za učitelje povišanje plač in sicer na račun revnega ljudstva. Vsak prizna, da je dober učitelj zlata vreden (Klici: Koliko je pa dobrih) in da so dobri učitelji primeroma slabo plačani.

Toda sedaj pa vas vprašam, komu se godi slabše, kmetu ali učitelju? Smelo trdim, da vsak pameten učitelj lažje shaja kakor vsak še tako varčen kmet. (Klici: Gotovo!)

Radi tega pa tudi mi ne moremo dovoliti, da bi se kmete obremenilo zato, da se učiteljem zvišajo plače.

Država naj plača učitelje, zato naj upelje nov davek na bogatine uprav za šole.

Vedno smo zastopali mi načelo, bremena naj se revežem zmanjšajo, bogatinom pa povečajo. Tam naj se vzame, kjer se lahko vzame. Dunajski Rotschild ima lepo premoženje 11.000 milijonov kron, ki mu nesejo po 4% na leto 440 milijonov kron. — Taki in podobni naj plačajo, vsaj ves ta denar je denar trpečega ljudstva.

Pravico hočemo — drugega nič.

In od kod pride vse to, da se tako slabo gospodarji, da se hoče vse le nižjemu ljudstvu naložiti na rame, bogatinom pa ne, da se le za te skrbi? Odkod drugod, kakor od tod, ker pravice niso prav razdeljene. Mi pravimo: kdor več dela, kdor bolj trpi, ta imej tudi več pravic, med tem ko liberalci pravijo: kdor več plača, kdor je bogatejši, ta naj ima pa več pravic. — To liberalno načelo je krivično. Zato mi pravično in sveto stvar zagovarjamo in se za dobro stvar bojujemo, ko zahtevamo, da se da ljudstvu tiste pravice pri volitvah, ki mu gre po njegovem številu in njegovem delu in trudu.

To kar mi zahtevamo, ni nikaka krivica, ampak največja pravica. Pravico hočemo, drugega nič. (Viharno odobravanje in pozdravljanje govornika z živijo-klici.)

Sekira in ročaj.

Ako hočemo, da bo kedaj gospodarila pravica v deželi, potem se mora krivični volivni red v deželi spremeniti. Toda kako to doseči? Jasno je, da liberalci sami od sebe ne dajo nič. Zato je treba ostrega orožja, in tako orožje je obstrukcija.

V pojasnenje obstrukcije naj vam povem primer. Liberalci imajo v zbornici večino, oni gospodarijo v njej, vendar so tudi na nas navezani, ki smo manjšina v zbornici. Godi se jim kakor onemu, ki ima pač sekiro, ne pa ročaja. Liberalci imajo sekiro, t. j. večino, mi imamo pa ročaj pri sekiri, t. j. opravični red. In po tem opravičnem redu mi lahko zabranimo, da večina ne more delati, kakor bi hotela in ji lahko tudi vsako delovanje preprečimo.

In tega ročaja-opravičnega reda smo se poslužili, da dosežemo pravično volivno preosnovo in smo v ta namen zabranili vsako delovanje v

zbornici; iz obstrukcije smo vzeli le to, kar je ljudstvu v korist.

Ko so liberalci videli, da s sekiro brez ročaja ne morejo sekati, prišli so k nam po ročaj. Mi pa smo jim rekli: takoj dobite ročaj, samo volivno pravico hočemo, to nam dajte! Ali liberalci so rekli: volivno pravico dobite, toda preje nam dajte ročaj. Toda tako neumni pa nismo bili, da bi šli na liberalne limanice. (Veslost). Odgovorili smo jim: dokler ni volivne pravice, tudi k sekiri ročaja ne dobite. (Klici: Prav ste storili.) Tako smo šli kakor vestni poslanci po poti, ki smo si jo — kar povdarjamo po resnem in dobrem premišljenem preudarku odbrali. In kot vestni poslanci smo vso svojo osebnost zastavili za pravice ljudstva. Nismo se vstrašili najhujših ovir, niti od strani vlade niti od nasprotnikov.

Liberalcev ne volimo nikdar!

Po potu, ki smo do sedaj hodili, bomo tudi nadalje šli, dokler ne zmagamo. Seveda po tem potu obstrukcije bomo le tedaj hodili, ako bode to vi odobraval. Ako pa vi ne bode več z nami zadovoljni (klici: Nikakor ne! Mi smo za Vas!) potem bomo kot možje poštenjaki položili svoja poslanstva v Vaše roke (klici: to se ne sme zgoditi!) in potem jih izročite, komur hočete, ako vam je bolj všeč tudi liberalizem. (Odločni klici: Z vami smo! Nismo liberalci! Ne bomo liberalci! Liberalcev ne volimo nikdar! Živijo dr. Šusteršič!)

Slovenec — zatisni oči.

Liberalce je začela peči vest — če tudi imajo zelo kosmato — (veselost) in zato so poskusili zadnje sredstvo, s katerim bi se rešili. Toda pri tem so vrgli od sebe zadnji ostanek sramežljivosti in narodno slovenske zavednosti. Stopili so v kolo z našimi najhujšimi sovražniki nemškimi graščinskimi liberalci in so skovali skupno izjavo, katero so včeraj skupno objavili v „Slov. Narodu“, kjer so tudi vsi skupno podpisani (klici ogorčenja: Taki so! To so Slovenci!) Kako lepo se vendar berejo poleg Tavčarja krasna imena: baron Apfaltrerer, grof Barbo, vitez Langer, baron Lichtenberg, Schaffer, baron Schwegel itd. (Kam smo prišli).

Tat na begu. — Primité tatu.

In kaj pravi ta liberalna gospoda v tej izjavi?

Najprvo se pritožuje, da je deželni zbor po razposajeni obstrukciji. Oj ta hinavščina! Toraj radi tega, ker hočemo, da naj 40.000 velja več kakor 5000 smo razposajeni! Prašam vas, kje je pravica, na naši ali na njih strani? (Živahni klici: Na naši).

Nadalje imenujejo sebe deloljubno večino. Kaka predrznost! Kaka večina so! Smešna manjšina, ki ima le po krivičnem volivnem redu večino v zbornici! (Viharno odobravanje.) In kako deloljubni so, to so pokazali v odsekih. Zakaj pa niso delali. Vsaj jim nismo branili. O le zavijajte hinavsko svoje oči kakor vam drago. Ne boste nas preslepili. (Odobravanje).

Potem pravijo, da so do skrajnosti odnehali. — V čem so neki odnehali? Ali mar v tem, da ste nas volili v odseke? To ni nič! Šteli ste naš klub za 17. In toliko nas je tudi. Kje je tu kako odnehanje?

V tej izjavi imajo celo tako drzno čelo, da nam očitajo kršenje ustavnih pravic. Torej mi, ki zahtevamo, da bodi 40.000 več kakor 5000, ki hočemo priboriti ljudstvu pravico, mi jemljemo ljudstvu ustavne pravice, oni pa, ki hočejo, da naj še nadalje 5000 bode več kakor 40.000, so pa največji prijatelji ljudstva. O kako krasni pravičniki, kojim pravica kar od ust teče, v dejanju je pa ni nikjer.

Odveze ne dobite!

Gospoda je spoznala, kako težko stališče ima po njih krivdi deželni odbor, zato mu hoče v izjavi vže naprej dati nekako odvezo za morebitne nezakolitosti. Pravijo namreč, da bodo vse potrdili, kar bo deželni odbor ukrenil, seveda kadar jim bo prilika dana.

Toda gospoda se je do napačnega obrnila po odvezo. Tisti, od katerega bodo odvezo potrebovali, bo slovensko ljudstvo. In to ljudstvo bo od njih tirjalo ostrega odgovora, jim bo odreklo odvezo in jim naložilo trdo pokoro! (Živahno, viharno odobravanje).

Ljudstvo ne bo pustilo, da bi se ta protiljudska gospoda dajala sama sebi odvezo. Te prilike čaka zastoj.

Berite postave!

Liberalci zahtevajo od deželne odbora, naj poskrbi, da se še nadalje pobirajo naklade. — Toda prašam vas, čemu imamo pa postaviti da se deželnih naklad ne sme pobirati brez odobrenja dež. zbora? — Res, da so se sem pa tje že nekoliko časa pobirale deželne naklade z cesarjevim dovoljenjem.

Toda temu ni nihče ugovarjal in je trpelo le malo časa, kakor vsaka nezakonitost ne more dolgo obstati. Na željo izraženo v liberalni izjavi, izjavljamo mi nasprotno:

Mi najodločneje protestiramo, najodločneje ugovarjamo, da bi se pobirale deželne doklade, dokler niso dovoljene v deželnem zboru. Mi hočemo in bomo tudi na odgovor poklicali onega ministra, ki bo dolgo odgovoren za dotično proti zakonito dovolitev, ker te pravice ni v naših deželnih postavah. Naš zakon jasno pravi, da ima to pravico le dež. zbor in nihče drugi ne. (Viharni živijo klici).

Obstrukcija ima že vspeh.

Iz razlage, ki jo je „Slov. Narod“ tej liberalni izjavi pridal, spoznamo, da je liberalcem le za denar. Sedaj pravi, da ne bo nobenih podpor. — Tako se že danes kaže vspeh naše obstrukcije. Liberalci so prisiljeni ustaviti nemoralno podporo gledišča iz deželnih dohodkov.

Le napovedujte vojsko — poraz vam ne uide.

S to izjavo so nemško-slovenski ali slovensko nemški liberalci napovedali boj slovenskemu ljudstvu, osobito kmetu, napovedali so odkrito vojsko. Oni mislijo, če bo kmet izstradan, potem bo pa liberelec. (Viharni dolgotrajni klici: Nikdar ne!) Toda liberalci naj si dobro zapomnijo, da so oni odgovorni za denar, ker ga oni štejejo. Oni ga imajo v rokah, mi ga le od daleč gledamo. Zato bodo pa tudi morali enkrat nam odgovor dati, kako so ž njim gospodarili.

Vojsko, katero so napovedali liberalci ljudstvu, mi radi sprejmemo, ker pri pogledu na vas spoznamo, da se bodo popolno drugače zasukale, kakor mislijo liberalci. Naše ljudstvo, naš kmet jim bo pokazal, kaj zasluži. In kaj je to? Neizprosni odpor! Liberalci so zaigrali pravico stopiti med slovensko ljudstvo in našega kmeta. Njih mesto je med Nemci in graščaki.

Taki ljudje, ki so se tako pokazali v vsej svoji nagoti, kakor v tej izjavi, nam niso nevarni. Mi smo jim hvaležni za njih izjavo in gremo veselo v napovedan boj z upom v gotovo zmago.

Živel dr. Šusteršič!

Ko je dr. Šusteršič nekako ob 4 uri končal svoj govor, so mu zborovalci od vseh strani prirejali velikanske ovacije in klici: Živijo dr. Šusteršič, so se le polagoma poglobili.

Na to nastopi dr. Krek, kateremu so pa žal bile minute štete, ker sta govornika mogla hiteti na kolodvor.

Nismo ljudstvo beračev.

Liberalci mislijo, da bodo kmeta pridobili z žuganjem, da jim odvzamejo podpore. Toda liberalci naj pomislijo, da ljudstvo ni kopica beračev, ki bi se dalo vladati s podporami.

Podpore niso glavna stvar, radi česar je tu deželni zbor, glavna stvar so in ostanejo dobre postave.

Dobre postave so potrebne ljudstvu, in če te dobi ne bo potrebovalo podpor, ljudstvo si bo pomagalo samo. Toda dobrih postav zastoj čakate od liberalcev. Od teh ljudij ljudstvo ni dobilo drugega, kakor klofuto za klofuto.

Proč z liberalci!

Kdo so pa vendar ti liberalci. Bil je čas, ko slovensko ljudstvo ni imelo liberalcev. Bilo je lepo edino in je stalo trdno kakor skala za svoje pravice.

Pač pa je po naših trgih in mestih strašilo nemškutarstvo. Toda to je izginilo, izmrlo. Toda popolne ne. Umrli ali bolje zaspali je nekdanjih nemškutarjih nemški duh, liberalni duh je pa še ostal. Naenkrat so se čutili velike Slovence in Slovane in so vpili in kričali, da so Slovenci. Toda polagoma se je pa zopet zbudil v njih stari nemškutarski duh, dokler jih ni privedel zopet nazaj k Schwegelu in Schafferju. Kako daleč so ti ljudje prišli, dokazuje to, da se niso sramovali skupno se podpisati z Nemci (Klici: Sramota!) pod zastavo Schwegla.

Liberalci — sebičniki.

Liberalci pa niso le zapustili slovenskega ljudstva, mnogi so tudi največji sebičniki.

Vsi sebičniki so pri liberalcih. Te veže jih sebičnost. Le pogledajte razne oderuhe. Prejšnje čase so bili pri nemških liberalcih, dandanes so pa pri slovenskih.

Varujmo se teh! Kdor bi mislil, da hočemo take sebičnike dobiti za se, ta bi nam delal krivico. Ti naj ostanejo liberalci.

Ločimo se!

Vsi sebičniki, vsi, katerim je le za njih žep, ti naj gredo k libralcem, ti naj ostanejo pri liberalcih. — Vsi drugi pa, ki se ljubimo med seboj, ki ne gledamo le vsak na se, pa se ločimo od njih in se vstopimo na drugo stran. — In dokler imamo mož, ki ljubijo ljudstvo, ki delajo zanj, ki so ob enem neustrašeni, da ne krve hrbta pred vsakim škricem, toliko časa se nam ni treba bati sovražnikov. Zmaga je gotova.

Ko je govornik končal, so mu zborovalci prirejali burne ovacije.

Na to je vlč. g. dekan Mat. Tavčar, bivši deželni poslanec, ki se je še bojeval zoper nemškutarje starega kalibra, predložil dve resolucije v odobrenje. Navzoči zborovalci so jim enoglasno in navdušeno pritrdili.

Sprejete resolucije se glase:

1. Današnji shod popolnoma odobrava nastop katoliško-narodnih poslancev v deželnem zboru, jim izraža svoje zaupanje in jih pozivlja, da ne odnehajo toliko časa, dokler ne izvojujejo take volilne preosnove za deželni zbor, da bodo zastopniki ljudstva pobili večino.

2. Shod izraža svoje ogorčenje nad skupno izjavo slovenskih in nemških liberalnih deželnih poslancev in protestuje zoper to predrzno in nečuvstvo izzivanje ljudstva v deželi.

Po sprejetih resolucijah smo viharo pozdravili župane, ki so v imenu občin izražali zaupanje katoliško-narodnim poslancem.

Na poziv dr. Šusteršiča smo s 3kratnimi živijo-klici na papeža Pija X. in presvetlega cesarja zaključili ta resnično impozanten shod.

Prostori bili so tako natlačeni, da je bilo treba skoro četrt ure, da so se spraznili.

Iz hrvatskega sabora.

Iz Zagreba.

V tretjej sednici sedanjega zasedanja je prišla na red razprava o indemiteti. Poročevalec dr. Egersdorfer je s svojo poznato zagovornjivostjo saboru razlagal, zakaj se ni dal že o pravem času sestaviti proračun za leto 1904, in kako težko ga je bilo sestaviti, ker za leto 1903 ni bilo nobenega proračuna.

O vsem je govoril, le prave resnice ni hotel povedati, da se radi pomanjkanja denarja ni dal sestaviti proračun niti za letošnje, niti za prihodnje leto. Sele, ko so Mažari obljubili posojilo, se je skrpal hitro proračun za bodoče leto.

To je prava resnica, katero je zmolčal tudi poslanec, ko je priporočal, da se sprejme indemiteta.

Sedanja vlada seveda ni kriva teh zmešnjav, pač pa saborska večina in bivši ban.

Razume se, da opozicija s takim razlaganjem poročevalca in podbana ni bila zadovoljna,

pa se je zato razvila živahna razprava, v kateri je spregovoril dr. Vrbanić, da obsodi program novega bana in delovanje sedanje mažaronske večine.

Ban ne more po mnenju govornika za Hrvatsko nič storiti, dokler se bode naslanjal na mažaronsko večino, ki je celih 20 let pustila, da se je nagodba kršila po volji njihovega vodje in Madžara. Take večine nima nobena zemlja, ki bi gazila tako očitno narodne svetinje, kakor to dela mažaronska stranka še zdaj.

Saj je ta stranka v vedni zvezi z ogrsko vlado, ter je vedno podpira in ta vlada zabranjuje na samem Hrvatskem rabiti hrvatsko ime kar se je zgodilo pri trgovsko obrtni kamori, katera ni smela na svojo zgradbo postaviti napis „hrvatska“ kamora, ampak le zagrebška, sicer pa po Hrvatskem brani mažarske napise.

Če misli današnja mažaronska z nekim memorandumom popraviti današnje žalostne odnose na Hrvatskem s takim ponašanjem, kakoršno je bilo dosedanje, potem se jako vara. Sploh v mažaronsko stranko nima že nobeden zaupanja, pa bi bilo najbolje, da vlada razpusti tak sabor.

Govorniku je opozicija silno odobraval, a istotako tudi galerija, pa jih je zato svaril predsednik.

Kar je kvasil mažaronski poslanec Karlović, je bilo tako zmedeno in blezgavo, da se mu je galerija smejala. Branil je nagodbo, katero je pa ravno njegova stranka tolikrat pogazila, da do nje že noben nič ne drži. Posebno se je pa jezil govornik (!) na narodne skupščine češ, da opozicija na njih ogovarja mažaronsko stranko.

Dobil je seveda pošten odgovor od vseh strani, zakaj mažaroni ne sklicujejo narodnih skupščin, da se opravdajo, če jih res kdo napada. Dovolil je svoj govor z oponašanjem opoziciji, da povsodi upije dol z Mažaroni, pa da naj raje pometa pred svojimi vrati.

Kar je iskal to je našel, kar v isti čas je zadonelo z galerij na ves glas od zbranega občinstva dol z Mažaroni in z vami!

Na to je dr. Brezstojemsky prav spretno pobijal predgovornika glede narodnih skupščin ter se glede indemitete izjavil, da je ne more dovoliti iz političnega nepoverenja do današnje vlade, ker se le ta oslanja na nagodbo, ki je za Hrvatsko preozka ter more s časoma v njej popolnoma zahirati.

V naši državi se ruši dualizem, a hrvatska ogrska nagodba je nasledek dualizma, a kakor dualizem krši moč celokupne države, tako je nagodba kršila moč hrvatskega naroda, za to jo je treba čim prej odstraniti.

Potem se je izjavil glavni oproda bivšega bana grof St. Erdödy na pray čuden način o današnjih neizgovarljivostih na Hrvatskem, češ, da so zakrivali te odnose vsi, Mažaroni in opozicionalci, ker je vsaka stranka preslabo delala in in še ni držala nagodbe.

Seveda taki izjavi opozicija ne more pritrditi, ker si je ona svesta, da nagodbe ni nikdar kršila, a tujih grehov noče sprejemati na svoj račun.

Toda poslanec dr. Mažuranić odbija indemiteto.

Sicer se je mažaronska večina izjavila, da bode odzda branila pošteno nagodbo, toda on ne veruje prej, nego ko bode videl dela te stranke; do zdaj jo smatra še vedno za pravo Khuenovo stranko.

Spregovoril je tudi novo izvoljeni poslanec zlatarski Evgen Kumičić. Prav oistro je obsodil bana, ki se je postavil na temelj nagodbe, katero je smatral že pokojni A. Starčević za največje zlo za Hrvatsko.

Nagodba je Hrvatsko popolnoma pokončala a o kakšni samostalnosti ne more biti niti govora, dokler je ban odvisen od ogerskega ministerskega predsednika. Vsak občinski župan je bolj samostalen nego ban, ker vsak župan more samostalno sestaviti proračun, ban ga pa ne more brez dovoljenja ogerskega ministerskega predsednika.

Ban se je tudi izjavil za salus republica a suprema la esto. Ta postava, vse moči države je ravno letos žrtvovala že mnogo žrtev, a če

bo treba, smo pripravljeni tudi mi nanje v borbi za nezavisnost hrvatsko.

Pri teh besedah so burno pozdravile galerije simpatičnega govornika, a strogi predsednik pa je dal sprazniti drugo in tretjo galerijo ter na to zaključil sednico.

Razprava o indenniteti se bode nadaljevala v ponedeljek, ker je danes pravoslavni sv. Nikola, a v saboru je mnogo pravoslavnih poslancev.

Poročila iz mest in trgov.

Iz Idrije, 21. decembra. Naša kat. del. družba je imela včeraj svoj občni zbor. Iz raznih poročil povzamemo sledeče: Družba ima 425 rednih družstvenikov, naročena je na 18 listov v 122 iztisih, da zamore zadostiti svojim mnogobrojnimi članom z dobrim berilom. Poleg tega ima bogato knjižnico, vsaki terek ima knjižničar par ur dela, da zadosti željam onih, ki bi si radi knjige izposodili na dom. Ker se toliko bere je naravno, da se zvezek v nekaj letih izrabi in treba misliti na nove knjige. Zato naj novi odsek premisli, kako dobiti kaj novih virov, da se knjižnica spopolni. Družbino gibanje je bilo v pretečenem letu zelo živahno. Bila je ena božična, 1 predpustna in 1 jesenska veselica v pivovarni „pri črnem orlu“. Dalje so predstavljali družbeni diletantje 8. novembra igrokaz „Mlinar in njegova hči“. Za izlete se je skrbelo. Maja meseca je par sto udov napravilo izlet v Cerkno, kjer so bili od tamošnje Čitalnice prisrčno sprejeti, enako ljubeznjivo so nas sprejeli na drugem izletu meseca avgusta na Gorah. Daljšo pot je napravilo več udov, ko so šli skupno na božjo pot na sv. Goro pri Gorici.

Ob teh spominih na naša letošnja društvena radovanja ne smemo prezreti one slavnosti 8. marca v spomin 25 letnice papeža Leona XIII. Na telegrafično čestitko, glasečo se: Leonu XIII. najvišjemu pastirju, 25 let svet vladajočemu s stolice sv. Petra prinašajo katoliška društva v Idriji na Kranjskem, sloneča na načrtu Njih Svetosti, v dar vdana in sinovske ljubezni vneti sroca, prišel je brzogovorni odgovor iz Rima: Sv. Oče je milostno sprejel čestitko in radovoljno podeljuje apostolski blagoslov Vašemu delovanju. Na večer je bila krasna veselica, pri kateri je sodelovala tudi Marijina družba. Okrašena prostorna dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena.

Poleg tega smo imeli v družbi med letom več zabavnih večerov s primernimi podučnimi govori, petjem, godbo in tombolo. Za Miklavžev večer so bili društveni prostori premali, drugo leto bode treba iskati dvorane, da se ugodneje vse razvije.

Kdo bo menda rekel, da družba dela preveč za zabavo, a premalo za pouk. Tudi v tem obziru je gotovo prekosila kat. del. družba vsako drugo društvo v Idriji. V zimskem tečaju se je ob nedeljah in praznikih podučevalo v zgodovini, višjem računstvu, zemljepisju, v nemščini celo v 2 oddelkih, letos imamo poleg zabavnih večerov vsaki četrtek predavanje o zanimivih tvarinah, katere poslušajo navzoči s svinčnikom v roki, da si zabilježijo bolj markantne stvari in si lažje potem doma prisvoje razdrobljeno tvarino. Petje se goji v 2 oddelkih in društveni orkester ima svoje vaje. Načelnistvo je imelo v pretečenem letu 12 rednih in 1 izvanredno sejo. Pač je imelo dovolj opravka ohraniti vse v redu, odpraviti marsikatero težkočo pri tolikem številu udov in tako mnogovrstnem delovanju.

Da si so doneski mali, za moškega mesečno 20 kr., za žensko le 10 kr., vendar naš blagajnik ni bil v denarni zadregi. Lahko je med letom vse stroške sproti poravnaval in koncem leta nam nad 100 kron prebitka podal. Imel je namreč dohodkov 2127 kron 21 vin., izdatkov 1864 kron 74 vin. Ostanek je sicer 262 kron 47 vin., a ker so še nekatere malenkosti za poravnati, bode le nekaj nad 100 kron čistega prebitka, ki bode dobro služil za razne stroške takoj po novem letu.

V pretečenem letu pač smemo zadovoljni biti, delovalo se je, kolikor so nam naše moči in dobra volja pripustile, a eno hudo nas tlači še vedno. Družba potrebuje svoje hiše, v kateri sedaj stanuje je sicer dokaj prostora, a nepri-

kladen za mnogoštevilno zborovanje. Manjka nam obširne dvorane. Tudi v ta namen se je letos delovalo, a stavila se nam je taka cena za zamenjavo te hiše, da bi jo družba ne mogla zmoči. Ima sicer 1662 kron naloženega denarja za napravo lastnega doma, a ta svotica bi bila komaj za prve stroške. Počakati bode treba bolj ugodnega vetra.

Dragi „Slov. List“! Morda danes prinašaš zadnji dopis iz Idrije. Vsako nedeljo so te redno čakali tvoji prijatelji in nasprotniki, kaj bodeš neki povedal iz našega mesta. Od kraja si imel dovolj nasprotnikov, zabavljic je deževalo na te, a pozneje so le spoznavali, da si marsikaterikrat pravo pogodil. Če tudi ni ti starost previsoka, prenehaš z zavestjo, da nisi zastoj živ.

Domače novice.

Učitelj Engelbert Gangl hoče biti med „naprednimi“ učitelji „narnaprej“. „Novi List“ piše o njem: Vedno se sili v ospredje samo da slovenska javnost njegovega imena ne pozabi. To je smešno, zlasti za učitelja! Zakaj da se učitelj Gangl posebno spušča tolikanj v boj zoper naše rojake katoliškega mišljenja, si človek more tem manj tolmačiti, ker bi morali uprav slovenski učitelji spoznati, da v naših kritičnih časih, ko nas obkoljuje narodni sovražnik od vseh strani, gre najmanj delati razdor v slovenskih bojnih vrstah. Klerikalec ali ne klerikalec, Slovenci smo in Slovani in kot taki se moramo boriti roko v roki proti skupnemu sovražniku! Kak smisel torej ima, ako Gangl v „Učit. Tovarišu“ izjavlja, da se mora boj proti klerikalizmu z vso silo nadaljevati in da se mora od plačevanja v svrhu regulacije učiteljskih plač izključiti dr. Šusteršič, ker da bi rajši poginili gladu, nego prejeli iz njegovih rok samo pol vinarja. Kako klevetavo besedičenje vendar to! Naj vendar odgovori Gangl, ali so takozvani klerikalci (ta naslov so iznašli židje!) naši narodni nasprotniki? Ali so „klerikalci“ zvezani s pangermani na Kranjskem? Na to vprašanje zahtevamo odgovora! Ali pa nimajo nasprotno naši najhujši sovražniki na svoji bojni zastavi zapisanega ravno istega „klerikalizma“ kakor slovenski „liberalci“? In zakaj se oni borijo zoper „klerikalizem“? I nu, zato, ker jim je na poti pri njihovi protislovenski in proti krščanski politiki? Ali ne razumete tega gospod Engelbert Gangl, ali pa — nočete razumeti? Pa ne ko bi bili tudi Vi med tistimi „18.000 organizovanimi nemškimi učitelji“, kateri germanizujejo našo mladino po Štajerskem in Koroskem? Vaše ime je itak celoma nemško, zdaj pa se izdajate tudi po svojem mišljenju in govorjenju! Ej, ptiček ne moreš se skrivati, ker se te pozna po perju! Menda ste tudi Vi naročeni na „Schule und Haus“? Zato pa odločno protestujemo proti Vaši smelosti, da govorite v imenu vseh naprednih slovenskih učiteljev, češ, da oni z Vami vred ne vzamejo le pol vinarja iz rok dr. Šusteršiča raje da poginejo od glada. Pravi slovenski, razumete: slovenski učitelj ne more biti tako fanatičen, da bi se branil zboljšanja plače iz rok dr. Šusteršiča. Take besede, kakoršne rabite Vi, zamorejo priti iz ust le kakega zagrizenca iz gole vsenemške samopašnosti. Sploh svarimo zares slovensko narodne učitelje, naj vzamejo „Učit. Tovariša“ dobro pod drobnogled, da vidijo koliko pravice ima, ponašati se kot glasilo slovenskega učiteljstva. Nam vsaj se dozdeva, da ta list zasluži temveč naslov „glasila“ one izdajske peščice takozvanih „naprednih“ učiteljev slovenske krvi, ki se že več ali manj očitno nahajajo v krogu 18.000 organizovanih nemških učiteljev, in katera peščica v resnici zasluži biti imenovana „divji Amoniti“ kakor naziva Gangl krščansko misleče Slovence. Kajti kdo je bolj divji nego ta rabijanta peščica. Vsi pošteni slovenski rodoljubi kakoršnegakoli stanu pa proč od listov kakoršni so „Učiteljski Tovariš“ in njegovi komilitoni, ker ta družba Vas pred slovenskim svetom le kompromitira!

Kako Nemci skrbijo za vzgojo svoje narodnosti. Iz Johannesburga v južni Afriki se poroča, da so tamošnji Nemci po vojni Burov z Angleži napeli vse sile, da se nemštvo kar najbolj širi v južni Afriki. Za to najbolj skrbijo

nemška šola v Johannesburgu. Za to šolo prispeva „nemška osrednja vlada“ (seveda kakor vedno s pomočjo denarja, ki ga jej v to svrho dajo na razpolago pruski milijonarji svoto 8000 Lstrl. t. j. 144.000 gld. ali 288.000 kron na leto). Za nemško šolo v Carigradu ima ta šola največjo „državno podporo“, ker se Nemcem zdi najprimernejše na taci krajih najbolj pospeševati svoje nemštvo, kjer so še nerešena gospodarska vprašanja. In kaj pravi vodja Johannesburgske šole dr. Filipopp na nekem občnem zboru te šole? On pravi: „Ali naj dopustimo, da naši otroci pozabijo svojo materinščino, da jim postane to, kar je nam sveto in častno, deveta briga? Nemška vzgoja je ono, kar omogočuje Nemcu povsodi obstanek. Ali naj naši otroci pogrešajo te vzgoje? Ali nas ni sram, da bi tako razširjena nemška občina, kakor je Johannesburgska, ne mogla vzdržati svojega narodnega značaja?“ Te besede bi nam Slovanom pač morale biti resen opomin v naši narodni borbi. Kaj je Nemec v Johannesburgu? Nasiljenec je! Njegova nemška domovina je Prusija, ondi edino ima Nemec pravico povdarjati svoje nemštvo in delati nemško politiko, ne pa v deželah z nenemskim prebivalstvom. Kako pa mi Slovani? Niti na svojih lastnih tleh ne skrbimo za to, da se utrdi naša narodnost, da se iz nas izloči tujščina in se očisti in okrepi slovanski element. Zato pa tudi na lastnih tleh propadamo, mesto da bi, kakor Nemci, napredovali tudi na neslovenskih tleh. Res, sram bi nas moralo biti, ako bi ne bili mrtvi že na vsako — sram!

„Personalstand des Bistums Lavant“ in Steiermark für das Jahr 1904. Res je, in z britkostjo moramo priznavati, da se Slovenci vedno bolj pogrezujemo v nemško morje. Največ je tega kriva liberalna nemško-slovenska zveza na Kranjskem, pa tudi, le priznajmo, v naših katoliško-narodnih vrstah se nahajajo možje, ki radi prinašajo žrtve nemškemu Molohu. Med te spada žalibog tudi Nj. Vzvišenost mariborski knezoškof dr. Napotnik. „Personalstand des Bistums Lavant“ za l. 1904 je velik naroden greh, je velika krivica slovenskemu narodu. Če kje, tu veljajo pesnikove besede: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.“ Mi priznamo vse odličnosti in zasluge mariborskega knezoškofa, a zato še ne smemo molčati, o napakah, katere stori v javnosti na kvar slovenski stvari. Škofovska avtoriteta v naših časih največ trpi ondi, kjer škofje niso pravični v narodnem oziru.

Sprava na Goriškem? „Gorica“ piše: Dne 2. decembra je dr. Tuma deloval v Gorici za spravo. Dne 6. t. m. je pri „Rebku“ delal zdražbo osebno, v nedeljo pa po svojih pristaših, po učiteljstvu. In potem priproste duše verujejo, da največji zdražbar res misli na spravo. Kedor more naj veruje. — Po teh besedah resnega lista zares nikakor ni misliti, da med goriškimi Slovenci pride do-sprave dokler je ondi par oseb, katerim dela „hec“ in zabavo, drevsati in norčevati se iz Slovencev na Goriškem.

Slovanska vzajemnost. Kdor je ne pozna, naj pride na Boh. Bistrico, in jo bo našel med najnižjimi delavci — Macedonci. V velikih gručah prihajajo na Bistrico iskat dela. V nedeljo 13. t. m. jih je prišlo okrog 100. Če tudi dela ne dobe, vendar ni se jim bati, da lakote poginejo, čeprav nikdar ni videti, da bi se tako raztrgan in sestradan Macedonec ljudi nadlegoval s prosjačenjem. Njihova pot jih vedno pelje naravnost v macedonske barake, kjer jih njihovi bratje prav gotovo sprejmejo medse, dasi so barake že njim samim premajhne. Primerilo se je, da so po več mesecev imeli pri sebi svoje slovanske brate, ki niso dobili dela in jih ves čas preživeli z bornim svojim zaslužkom. Sicer pa vlada med njimi tudi najlepša sloga in ljubezen. Eden vodi vse, vsi se pokore njegovim poveljem. Ko pridejo eni iz predora, je prvo, da sezujejo premočene škornje in jih na ognjišču vsaj nekoliko posuše, da jih bodo mogli rabiti drugi bratje, ki si še niso zaslužili toliko, da bi si mogli svoje omisliti. Življenje Macedoncev je nad vse priprosto. Nacijonalna juha „čorba“, krompir in košček kruha, to je vsa njih hrana. Vkljub revščini vendar ni slišati iz njihovih ust

drugega pritoževanja, kot tuptam kaka tiha kletev na krutostjo njihovega vladarja — sultana.

Popolnitveni tečaj za mizarje. Zavod za pospeševanje male obrti v Gorici je poskrbel, da se otvori v Gorici popolnitveni tečaj za mizarje, ki bode trajal od 4. januarja 1904, do 13. februarja. Predavanja se bodo vršila ob nedeljah in praznikih po 5 ur zaporedoma. Tečaj se otvori, ako se oglasi najmanj 10 slušateljev. Več kot 14 pa se jih ne vsprejme. Oni, ki bi se hoteli udeležiti omenjenega poduka, zglasijo naj se do 31. t. m. pri zavodu za pospeševanje male obrti.

Zdravje biskupa Strossmayerja. Zdravje biskupa Strossmayerja se je toliko zboljšalo, da je upati, da v kratkem popolnoma okreva. Biskup se je v petek že pol ure izprehajal.

Okolu sveta.

Čehi in Madjari. Zadnji čas je bilo čuti nekaj govorov na češki in zlasti na madjarski strani, v katerih se je povdarjalo medsebojno prijateljstvo in se izmenjavali uljudni pozdravi. Med Madjari se množe glasovi, ki zagovarjajo ožjo zvezo z Čehi. Dva poslanca neodvisne stranke sta se v govoru in pismu že zavzela za to. Košut je objavil članek, v katerem zagovarja izpolnitev čeških narodno-političnih in državno pravnih zahtev. Trgovinski minister Lang je o tem napisal celo brošuro. Odgovarjal mu je pritrjevalno dr. Kramář. Sedanji ministerski predsednik Tisza se je izrazil, da so Madjari že dvakrat dvignili avstrijske Nemce na sedlo, a tretjipot se to ne bo več zgodilo.

Poljaki na Pruskem. V proračunski debati pruskega državnega zbora je dal polski posl. Sharynski v imenu vseh žaljenih in zatiranih Poljakov duška z nevstrašenimi besedami. V živih barvah je naslikal nečloveško postopanje pruske vlade s Poljaki, kateri hoče po vsi sili uničiti in se ne sramuje uporabljati v ta namen najpodlejših sredstev, ki bi bila na sramoto barbarskim narodom ne pa le Nemcem, ki se štelijo za najbolj civilizirano ljudstvo na svetu. Vse nemške stranke so molče poslušale opisovanje teh v nebovpijočih krivic, ki se gode Poljakom od strani Pruske vlade, le poslanci južno-nemške ljudske stranke še čutijo človeške ter je posl. Payer v njih imenu izjavil, da njegova stranka ne bo nikdar glasovala za bojna sredstva zoper Poljake.

Na skrajnem vstoku. Ruski odgovor na japonsko noto ni zadovoljil Japoncev, ker je Rusija odbila nekatere glavnih zahtev glede Koreje. Vsled tega je po poročilih angleških listov, jako verjetno, da pride do vojske med Rusi in Japonci. Ko je namreč Rusija odgovorila Japoncem, je zaukazala hkratu svojim vojaškim poveljnikom, naj bodo pripravljeni na vsak slučaj. Tudi med Japonci vre, in japonski vladi dohajajo od vseh strani dežele pozivi, naj že enkrat preneha z diplomatskimi pogajanjmi. Da ima angleška tu vmes svoje prste, to je vsakemu znano, ki je čital, kako se je vsa ta zadeva razvijala. To pa potrjujejo zdaj tudi vesti iz Londona, po katerih bi bili dobili vsi angleški pomorski častniki ukaz, naj bodo pripravljeni na mobilizacijo.

Od turške meje poročajo, da Turčija mobilizira. Vso obleko, katera se pošlje Macedoncem v Turčijo, turška vlada konfiscira in jo da turškim vojakom. Z ozirom na govor Goluchowskega v delegaciji pravi neki bolgarski list, da tira Avstrija politiko tiča noja in da svoje grožnje obrača na napačni naslov.

Nemoralnost ameriških dljakinj. Studentkinje na ameriških vseučiliščih so uganjale z dijaki moškega spola že take reči, da vsled tega niso samo zanemarjali mladi gospode svojih šolskih dolžnostij-marveč da so se vodstva učilišč čutila primorana nastopiti proti ženski razbrzdanosti. Največ nemoralnosti se je pa godilo na šolah, kjer pohajajo pouk v večjem številu židinke Nemke in Angličanke. Vsled raznih nemoralnih dogodkov na Northwestern univerzi v Chicagu se je vodstvo tega vseučilišča čutilo primorano nastopiti z vso strogostjo proti „mla-

dim damam“. Prepovedalo jim je namreč vsako občevanje z mladeniči na šoli sploh, posebej pa še med šolskim letom zunaj učilišča. To pa je „punce“ jako razjarilo in neki nemški list v Sv. Pavlu se zgroža nad rektorjem vseučilišča ki prepoveduje učenkam, da bi kakor pokorni psiček pritekale na cesto, ako ondi kliče „ljubček“ z dogovorjenim zvižganjem.

Odlični molčaleci. Znano je, kako malo so govorili nekateri veliki možje. Moltkeju so vzeli preimek „veliki molčalec“. Pa tudi Wallenstein je bil kaj redkobeseden in ni nikdar spregovoril nepotrebne besede in tudi ni trpel, da bi drugi v njegovi navzočnosti govorili preveč; njegovi služabniki so bili kakor nemi in so se skrbno varovali kakorkoli motiti svojega gospodarja. Napoleon se je hvalil, da ni pri pogajanjih nikdar potratil besedice in izvečine odgovarjal v enozložnicah. Vendar njegovim očem ni odšlo ničesar in je v enem stavku povedal več, kakor mnogi drugi ljudje v četrto ure. Ko so vojvodu Marlborough poročali njegovi generali, izvelkel je navadno uro iz žepa rekoč: „Dam Vam minuto časa“, in gorje onemu, ki se na to ni oziral. Vojvoda Wellington je bil svojemu štabu prava sfiga. Za odgovor je večkrat samo prikimal ali odmajal z glavo, in ko so ga vprašali, kakšnega si misli dobrega vojskovodja, je odgovoril: „Imeti mora dolgo glavo in molčeč jezik.“ Najhujše, kar so predsedniku Grandu očitali njegovi sovražniki, je bilo: „Mnogo ima prikriti, zato pa ne govori“; pa prav ta molčečnost je bila njegova prava moč. Njegova povelja so bila najkrajša, ki se sploh zapisati dajo in ko ga je nekoč v šali vprašala mlada dama, zakaj da ne govori, ji je odgovoril: „Mar ne veste, da je molčečnost največja umetnost kratkočasa?“ Karol Veliki je bil tudi skop v besedah in je rekel Konfuciju, da je „molčečnost prijatelj, ki te nikdar ne izda.“ Hanibal je bil mož „enozložnih besedi“. Julija Cesarja so imenovali vojaki „orakel“, dandanes pa kaže lord Kitchener „moč, ki leži v molčanju“. Pa celo med velikimi državniki in pisatelji, ki gotovo ne trpe na pomnkanju besedi, je bilo mnogo mož, ki so si nabirali „zlata molčečnosti“. Shadwell je nekaj obedoval z Drydenom, ki je pa „le za to odpiral usta, da je jedel“.

O človeškem spominu. V vsakem času in pri vsakem kulturnem narodu so se našli ljudje, ki so imeli nenavaden spomin. Anglež Morton je lahko napamet ponovil celi govor, ki ga je takrat poslušal. Seneca pripoveduje o nekem Hortenziju, ki je prisostvoval neki dražbi, a domov prišedši je naštel vse predmete in njih cene. Klavdij Menetrij je znal ponoviti 300 brezmiselnih beselnih besed po vrsti, kakor mu jih je kdo povedal. Neki Schenkerjev učenec je znal ponoviti 240 pregovorov v tistem redu, kakor so mu jih enkrat povedali. Sloveči Picjs Mirandola si je zapomnil 200 imen, ki jih je le enkrat slišal. Cyneas, Pirrhov poslanik, je znal dobesedno ponoviti tujo pesem, ki jo je le enkrat slišal. Vse te spomine pa je prekosil Florentinec Magliabechi, ki si je zapomnil dobesedno celo knjigo, ki jo je le enkrat čital. Da, še več, zapomnil si je tudi strani, kje je kaj čital. Jos. Scalinger se je v 21. dneh naučil vse Homerjeve pesmi, v štirih mesecih pa sploh vse grške pesnike.

Slovanska unija. To je ona pošast, katere se grozno bojijo germani vseh barv. „Združenje vseh Slovanov pod jedno streho“, to bi bil začetek od konca germanskega gospodarstva na zemlji. Zaradi tega narod roparskih morilcev intrigira in ruje na vso moč da bi veliko delo slovanskega združenja še nadalje zadrževal, kakor je zadrževal dozdej. V zadnjem času gre možno gibanje mej voditelji srbskega in bolgarskega naroda za tem, da se obe državi združita v jedno pod žezlom Slovana Petra Karagjorgjevića, kralja Srbije. Tega združenja se seveda v prvi vrsti boji Koburžan, ker mu gre za prestol in za mastno bolgarsko pečenko. Ž njim vred drhte vsi žido-germanski krokarji in jastrebi ki žele, da bi Slovan izginil z Balkana in bi se ga polastila — Žido-Germanija. Zlasti se prizadeva pangermanska struja na Dunaju, da bi Slovan ne postal neodvisen vladar Balkana. Zelo značilno je v tem pogledu sledeče pismo z Dunaja,

katero objavlja bolgarski „Mali Žurnal“: „Pred vsem na Dunaju mrzé kralja Petra. To je neoporočena resnica. Dela se pridno na to, da se prestol kralja Petra na vsak način poruši. On jih ovira in jim onemogočuje njihove načrte. Ko so čuli, da so hrvatski dijaki na Dunaju kralju Petru, ko se je peljal v Belgrad, navdušeno klicali „Živel hrvatski kralj“, jih malo da ni objela omotica, Da med Srbi in Hrvati pride do sprave in ljubezni? Strašno, ali kaj bi šele bilo, da se Bolgari in Srbi sporazumijo? Strašno! Ta misel jim ne da spati. Ne samo, da bi mogli potem te dve posestrimi, Bolgarija in Srbija, osvojiti Macedonijo in Staro Srbijo, bi tudi Carigrad pred njima zadrhtel. A misel, da bi Bolgari pregnali kneza Ferdinanda in se zjedini s Srbi pod kraljem Petrom — še strašnejše! Bolgarska bi tedaj se še bolj razvila, ker je kralj Peter strogo ustaven vladar in Bolgari bi imeli takšno vlado, kakor je žele, namreč pošteno bolgarsko vlado. — Vojna med Srbijo in Bolgarijo l. 1887 ni nastala brez vpliva od zunaj, a sedaj so se razširile vesti o njihovem sporazumu. Da se to zapreči, so napeli vse sile. Vsled srbsko-bolgarske zveze bi imel Balkan sijajno bodočnost, a to bo vplivalo tudi na Slované v monarhiji, in bi energičnejše zahtevali federativno ustavo.“ Vsenemčija se boji, da bi potem tudi avstrijski Slovani utegnili vstopiti v „Slovansko unijo“ in bi odklenkalo njihovim sanjam o priklapljenju Avstro-Ogrske k „Vsenemčiji“. V jednomer zvonijo ti elementi svojo neumno pesem o morilcih Aleksandra in Drage, — nikdar pa ne omenijo, kdo sta bila Aleksadar in Draga in kaj sta bila, — namreč da sta bila zaničevanja vredni marioneti žido-germanske diplomacije na Dunaju in v Berlinu in v grozno škodo slovanske Srbije. O to sta pač smela biti po nazorih teh elementov. Srbijo bi smel vzeti žido-germanski vrag, ako pa se je srbsko rodoljublje moralo konečno otresti teh izdajic na srbskem prestolu, da ne upropasti Srbije popolnoma, zdaj pa so ti ljudje polni ogorčenja nad morilci — morilec slovanske Srbije. Ogorčenju nad umorom Aleksandra in Drage se je pridružil tudi cesar Franc Jožef I., ki je svoj čas v Frankobrodu izjavil, da je ponosen na to, biti nemški knez. Z ozirom na nakane Vsenemcev tu in tam pa izjavljamo mi, da je izdajalec svojega naroda oni Slovan, ki se v današnjih političnih odnosajih ne prišteva Slovanom in ne dela na vse kripnje za — slovansko unijo!

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-47

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

18 x-26

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice
iz kositarja, ali medenine in
iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh

in zvonikov.

* * * Ilustrovani ceniki na razpolago. * * *

Spominjajte se ljudskega sklada!

